

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Brevis Institvtio De Salvtari Poenitentia Peccatoris

Viexmont, Claude de

Coloniae Agr., 1725

VD18 1361598X

Prima Pars, De Poenitentia Cito Agenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50113)

INSTITVTIONIS PARAENETICAE

AD

POENITENTIAM

PRIMA PARS,

DE

POENITENTIA CITO AGENDA.

QVOD INSTABILIS EST HOMINIS
VITA, IDEOQVE DIFFERRI NON DE-
BET POENITENTIA.

CAPVT PRIMVM.

Rimo dicis, frater charissime, Quid pec-
cator obii-
cere solet.
te iam expertis voluptatibus
adhuc carere non posse: &

quod forsitan in senectute tua
voluptatum tentationibus am-
plius non consentiens, pœni-

rentiam ages. Mortis ne-
cessitas.
Hebr. 9.
R. Quis est homo, frater cha-
rissime, qui viuet, nec videbit mortem? sta-
tutum est omnibus semel mori: à qua ge-
nerali sententia nemo excipitur, vt in super-
biam nemo extollatur. Debemur
morti nos
nostraque.
Quod si ita est, ex-
te sciscitari velim, quanto tempore tibi per-
manere posse putas transeuntis huius vitæ

A

deli-

delicias? Ut ego quidem reor, ne quinquaginta quidem anni tibi superesse possunt usque ad extremam, quamvis longissimam, senectutem: sed & in hoc tempore, vide quanta tibi possunt imminere. Imprimis nemo est, quantumlibet iuuenis, qui se vsque ad vesperam victurum certò sibi ausit polliceri: mors etenim senibus est in valuis, iuuenibus verò in insidiis: illis à fronte, his à tergo, morte nihil tibi est certius: hora autem mortis, loco, & modo, nihil incertius. Nec mirum, si vitæ tuæ nescis terminum, qui nec ipsius comprehendere potes initium: qui ignoras, quo initio in mundum veneris, nescis etiam quo fine inde subtraheris. Temerariè igitur tibi senectutis tempora promittis, qui nullum vitæ tuæ diem in potestate tua habere possis: quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habeas securum? tu tamen ita cupidè ac malè vivis, ac si esses immortalis.

Quotidiana mors multorum. A Domino vocantur boni simul ac mali. Tertia pars hominum ante quinquagesimum annum moriur. Iob. 21.

Quotidie multos vides prosperrimæ valetudinis, subitanea & improuisa morte etiam in mediis opprimi deliciis: idque adeò, vt de iis qui quotidie nascuntur, tertia ferè pars ante quinquagesimum annum moriatur. Vocantur à domino boni, ne diutius, vexentur à noxiis: mali vero & impii tolluntur, ne diutius bonos persequantur. Dic mihi, ubi sunt huius sæculi amatores, qui tecum erant ante paucos dies? in bonis dies suos duxerunt, & in puncto ad inferna descenderunt: hic ex eis nihil remansit, nisi cinis & vermis, & fætor intolerabilis. O quanta & qualia de præsentis

tis

tis vitæ prouisione cogitabant? quàm longa vitæ tempora sibi promittebant? sed ex improviso interueniente mortis articulo, repente in iis quæ præuidere nolebant inuenti sunt: qui mortem ipsam cum venit vicissent, si priusquam venisset eam semper timuissent. Nonne sicut & illos subitanea febricula, vel casu subito mors superueniens, te opprimere potest improvisum, sic tibi periret dilatio & te sequeretur æterna damnatio.

Auicula sedens in arbore, quocunque libet se credit posse euolare: tamen priusquam inde euolauerit, eam plarunque sagittæ ictus prosternit. Sic & tu longa vitæ tempora tibi promittis, & mirabilia facere disponis: & tamen nescis, an viues toto hoc die, an subitanea mors præueniet te, si hodie qualis es nescis, cras qualis futurus es nescis, cras est dies incertus, & qui scis an crastinum habebis? si hodie, non es paratus, quomodo cras eris? qui non est hodie, cras minus aptus erit. Forsitan diem hodiernum, Deus vitæ tuæ constituit terminum: qui certè præteriri non potest, quod si ita est, quo modo securus es? quo modo non disponis domui tuæ, quia morieris tu, & non viues? Nonne vides vitæ tuæ præteritæ inutilitatem, bonorum omnium vacuitatem, temporum amissorum preciositatem, operum commissorum prauitatem, denique totam ferè præteritam ætatem tuam: annorum, dierum, & singulorum pœnè momentorum tibi oppositam, & in omne peccatum impensam? Si in horam ad Deum conuerti distuleris, forsan æ-

Vbi sunt
jam delicias
quondam
dedisti te-
cum?

De Auicula
in arbore
comparatio.

Crastinus
dies incertus.

4. Reg. 10.

Amisio
temporis.

Iudicium
Dei particu-
lare.

terna damnatione mulctaberis, comparendum enim tibi est ante tribunal Dei, ante conspectum iudicis districtissimi: quem toties offendisti, & cum impiis Iudæis sæpius crucifixisti: dum peccata, quæ eum ad crucem adegerunt, sæpius iterasti, subterfugere non potes, ad terribile Dei iudicium te sistes, idque forsan hoc ipso die: vbi de omnibus hic per te operatis rationem reddes. Quid dices, aut quid facies, dum nil boni perferes ante tantum iudicem? O quàm metuendus tibi est iudex iste: cuius præsentia est impræuisibilis, potentia infallibilis, iustitia inflexibilis, & iracundia implacabilis?

Iudex me-
tuendus.

Iudicium
humanum.
Similitudo.

Cogita, quo modo timeres, si pro certo aliquis tibi annunciaret, quòd magnus quispiam iudex te viuum exurere vellet? his auditis si tibi liberum esset unius diei spatium, nihil relinqueres intentatum: omnes iudicis amicos ambires, quorum intercessione euadere sperares: omnem denique moueres lapidem, vt districtam illam euaderes sententiam: tantum tibi sufficeret viuere, tametsi pro salute tua omnia deberes expendere. Tecum etiam sollicita mente volutares, quid tibi posset obiici, & quid obiectionibus illis responderes, ne forte iudici quoquo modo noxius appareres. Sed quare hæc faceres? quia certe ibi non dubitares, hic autem dubitas? ô miser & præposteræ fidei homuncio, homini plus credis quàm Deo, qui creator est hominis? pœnam perpetuam minatur Deus, & negligis: pœnam temporalem minatur iudex terrenus,

Iudicii di-
uini & hu-
mani timor
præposterus.

&

& contremiscis? sed quis, aut quid ipse est? nimirum mox futurus post hominem vermis, post vermem fœtor & horror. Nunc autem dum non coram homine, sed coram tuo comparandum est creatore: & de animæ tuæ æterna damnatione sententiam es auditurus, quo modo esse potes securus? quo modo adhuc voluptatibus tuis indulges, nec immutabilem districti iudicis sententiam times? Si confunderis & erubescis ad iudicium hominis & pulveris, quid facturus es ad iudicium Conditoris? Humani iudicii sententia reuocari potest, hæc verò irreuocabilis est, districto illi iudici recogitabis omnes annos tuos in amaritudine animæ tuæ: ob plurima eaque grauissima tua in eum peccata, dæmonibus tradet te rapiendum ad inferni supplicia. Quis postea te iis auferet? quis te liberabit à descendantibus in lacum? certè in inferno nulla est redemptio.

Irreuocabilis sententia Dei.
Esa. 38.

At dixeris, Benignus est & misericors Dominus: qui per prophetam suum promisit dicens, Quacunque hora ingemuerit peccator, omnium iniquitatum eius non recordabor. R. Verum quidem hoc esse fateor, frater charissime, quòd etiam benignior & misericordior est Dominus Deus quàm creditur: & quòd unicuique parcit ad se in tempore opportuno redeanti: sed qui pœnitenti tantam veniam sponndit, peccanti crastinum non promisit. Nonne ergate satis benignus & misericors fuit, qui tantas iniurias, tanto tempore, tam patienter abs te tolerauit, & solita sua clementia pœnitendi tibi spatium indulsit? Magna omni-

Ezech. 33.
Misericordia Dei quanta.
Misericordia Dei erga peccatorem.
Augustinus lib. 2. de symbolo.
Iudex ille nec gratia, præuenitur, nec pœcunia flectitur, nec pe-

cunia cor-
rumperur,
nec satisfac-
tione, vel
pecunia mi-
tigabitur.
Tardat Deus
ferire.
Esa. 14.

Deus gra-
uiter punit
non reuer-
tentem.

Notandum.
In toleran-
dis malis
hominibus
summa Dei
prædicatur
patientia,
quod tardus
procedit ad
supplicium.
Rom. 2.
Animam
exponere
periculo.
Qui tibi ad
se conuerso
promittit
regnum,
idem tibi
obstinato
minatur
pœnam.

no erga te est Dei misericordia, ad pœnitentiam expectatio, nam peccantem angelum omnino non expectauit: sed in momento, in nictu oculi è cælo præcipitauit. Adam quoque peccantem non distulit, sed protinus è paradiso voluptatis expulit. Te verò multos annos expectauit, dissimulauit, sustinuit, tradauit ferire, paratus ignoscere, sed hoc noueris, quòd sicut benignus est in tolerando, ita iustus est in puniendo: & quem ut conuertatur expectat, non conuersum duriùs damnat. Diuina seueritas eò acriùs punit, quò diutius peccantem pertulit, tantò sequitur districtior sententia, quanto peccanti maior est prorogata patientia: & plarumque iusto Dei iudicio moriens obliuiscitur sui, qui dum uiueret oblitus fuerat Dei, qualis autem ad conspectum districti iudicis peruenit, cui non vacat deslere quod fecit?

Itaque frater charissime periculosum tibi est pro agenda pœnitentia, mortis expectare tempora: & te posse quidem mori in peccato existimare, tamen à peccato non cessare: & in eo statu esse, in quo si te, vt sæpe accidit, subitanea mors opprimeret, anima tua in æternum periret: & pro tantillo tempore, quod ad uiuendum tibi datum est, vnicam animam tuam, quæ charior tibi esse debet toto mundo, æternæ damnationis frustra exponere periculo.

QVAM

QVAM PERICVLOSVM SIT, CON-
VERSIONEM AD DEVM DIFFER-
RE VSQVE IN MORTIS AR-
TICVLVM.

CAP. II.

Verum esto, frater charissime, vt Difficile est
Dei tuique in morte memor futu- verè conteli
rus sis, & tunc concedat tibi Domi- in morte.
nus ad pœnitendum aliquid temporis. Vix Chrysoft.
tamen poteris tam breui temporis momen- Non illos
to, tam breui & momentanea contritione, qui necessa-
omnia longæ vitæ peccata sufficienter plange- rio, sed qui
re: vix fieri poterit, vt qui tota antea acta vita sponte sua,
in malis fueris assuetus, repente & in instanti vitiis absti-
fias summus: vt tam repente diaboli te nent, Deus
explices laqueis, quibus tota superiori vita coronat.
ipsum implicueris: vt tum demum à diabolo
deficias, & Christo militare incipias, cum de
prælio erit exeundum. Putasne, quòd arbor, Similitudo.
quæ nunquam fuit viridis, nec floruit vn-
quam, aut fructum produxit, tunc virere, flo-
rere, & fructum producere incipiat, quando
exciditur, vt in ignem mittatur? sic fieri vix
potest, ut qui in hac terra nullum boni ope-
ris fructum produxit, tum demum dignos
fructus pœnitentiæ producere incipiat, dum
mors properat: dum securis ad arborem posi-
ta est, vt de terra viuentium excidatur, & in
gehennæ ignem inextinguibilem mittatur. Sed
quàm periculosum sit & interitui vicinum,
ad mortem vsque protrahere pœnitentiæ re-

Augustini
dicum de
pœnitentia
distinct. 7:

medium, Augustinum audi: Si quis (inquit) positus in vltima necessitate suæ ægritudinis voluerit accipere pœnitentiam, & accipit, & mox reconciliabitur, & hinc vadit: fateor vobis, non illi negamus quod petit, sed non præsumimus, quòd bene hinc exit: si securus hinc exierit, ego nescio: pœnitentiam dare possumus, securitatem autem dare non possumus. Nunquid dico, damnabitur? sed non dico, liberabitur. Vis ergo à dubio liberari, vis, quod est incertum, euadere: age pœnitentiam, dum sanus es: si sic agis, dico tibi, quòd securus es: quia pœnitentiam egisti, eo tempore, quo peccare potuisti, si autem vis agere pœnitentiam, quando iam peccare non potes: peccata te dimiserunt, non tu illa; hætenus Augustinus.

Finalis pœnitentia videtur fieri ex timore. Quidam videtur pœnitere non ex charitate Dei, sed tantum ex timore inferni. Seneca. Plerique metu peccare cessant, non innocentia, profecto tales timidi, non innocentes dicendi sunt.

Non expectes igitur, frater charissime, quoad vsque non possis peccare: Deus enim vt peccata remittat, humani arbitrii quærit libertatem, non necessitatem: charitatem sine qua nemo saluus erit, non tantum timorem. Non ex charitate Dei, sed tantum timore inferni, videntur pœnitere: qui in fine ad Deum conuertuntur, ex necessitate tum demum ad Deum confugiunt, cum in mundo, cui tota vita sua seruierunt, amplius remanere nequeunt: in quo si diutius se mansuros scirent, nondum ejus delicias relinquere vellent: quas tunc volunt relinquere, cum eas nequeunt amplius retinere. Priusquam peccata relinquunt, à peccatis relinquuntur, quibus non voluntas, sed finem imponit necessitas. In tota sacra Scriptura non inuenitur nisi unus, scili-

scilicet bonus latro, qui in fine verè pœnitue-
 rit. Ille, vt nullus desperet: solus, vt nullus
 præsumat. Qui licet de omni suo crimine
 veniam meruerit in fine, dum in cruce Chri-
 stum agnoscens, quodam-modo baptizatus est:
 in qua baptismali innocentia decedens, purga-
 torium non sensit. Non tamen Deus bap-
 tizatis peccandi dedit authoritatem, & in pecca-
 tis suis perseuerandi licentiam. Qui enim,
 dum potuerunt, nunquam conuerti voluerunt:
 conuersi dum iam peccare nequeunt, non tam
 facilè acquirunt quod volunt.

Dysmās la-
 tro verè
 pœnituit,
 Luc. 23.

Nota.

Multa etenim languentem impediunt, &
 à iusta pœnitentia retrahunt. Imprimis ami-
 corum carnalium præsentia, quos forsitan illi-
 citè dilexerunt. Recordatio præteritarum vo-
 luptatum & bonorum temporalium, quæ non
 sine dolore relinquunt, & dolor inenarrabilis,
 dum mors animam diuellere nititur à mole
 corporis: idque adeò, vt homo vix possit aliud
 cogitare, quàm dolorem, quo cruciatur in cor-
 pore; ibi enim fertur tota intentio mentis, vbi
 sentitur vis doloris. Quis tunc mentis pavor?
 quanta peccatorum omnium memoria? quæ
 obliuio transactæ voluptatis? quæ formido &
 consideratio iudicis? Ex morbi dolore & iu-
 diciorum Dei timore, aliquantulum impeditur
 liber vsus voluntatis, adeò, vt tunc vix habe-
 ri possit ad salutem sufficiens contritio cordis.

Impedi-
 menta fina-
 lis pœnitent-
 iæ.

Tunc diabolus grauiores tentationes ho-
 mini ingerit, dum finem eius appropinquare
 prospicit: & dum animam habere debet aut
 amittere, quam tot annos, tot technis, tot sug-

Diabolus
 acerrimè
 tentat in
 morte.

gestionibus studuit acquirere, tunc hominem maximè de veritate fidei tentat, & ad infidelitatem sollicitat: ei ob mentis oculos proponit peccatorum omnium grauitatem, districtissimi iudicis in iudicando seueritatem, & bonorum operum ad comparationem æternæ beatitudinis inæqualitatem: sicque miserum peccatorem inducere tentat in desperationem, & quem viuentem blandiendo decepit, morientem sæviendo capit. Ea de causa viri perfecti, qui tota vita sua bene vixerunt, solum mortis articulum pertimescunt, ne tunc aut dæmonum insultibus succumbant, aut ante iudicem bonorum operum vacui appareant. Tu verò tunc temporis speras conuerti, quando perfectissimi quique timent peruertere? in id tempus salutis tuæ summam constituis, quando es grauioribus subiacebit periculis? & conuersionis tuæ opus arduum, quod viuus & valens vix longo tempore perageres, in tanto constitutus discrimine scilicet perficies?

Eccl. 5.

Non tardes, ait sapiens, conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem: subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. Metuendum namque est, ne dum speras misericordiam, incidas in iudicium. Non enim tunc veniam inueniet, qui modo aptum pœnitentiæ tempus perdidit. Ibi à Deo non potest mereri quod petit, qui hic noluit, audire quod iussit.

Aug. Ser.
71. ad Fr.
in Erem.

Dæmonum
in morte
præsentia.

Egressum peccatricis animæ de suo corpore non vnus tantum, sed innumerabiles dæmonum legiones obsident. Qua egrediente sua

Iusti ti-
ment in
morte,

sua opera requirunt, ejusque oculis præsentant mala quæ suaserunt, dehinc voti compotes eam secum ad inferni tormenta deuoluunt. Sed etiam ad electorum animas de corpore suo egredientes veniunt, & suum in illis, si præualent, aliquid requirunt. Si princeps mundi huius diabolus in Christo secundum carnem moriente, aliquid quæsiuit, in quo suum inuenire nihil potuit: perpende quàm rabidus, & quàm terribilis, sua in te opera requiret, quando morieris? Constat, nec potes negare, quin multa sua opera in te possit inuenire, ô miser & miserabilis homuncio, quid tunc ages, & aduersario tuo multa sua in te inuenienti quid dices? confidisne tunc prope affuturum ex angelis Dei quempiam, qui te excipiat exeuntem? qui te redimat & saluum faciat?

Ioan. 14.

Itaque, frater charissime, cum planè videas mortem omni loco & omni tempore tibi struere insidias, teque expectare & sequi tanquam umbra corpus, si sapis eam similiter omni loco & omni tempore expectabis: omni hora paratus, quasi eadem sine dubio esses moriturus.

Mors semper imminet.

Nescis, quo loco aut quo tempore tibi debeat occurrere, ideo in omni loco omnique tempore eam debes expectare? festinat ad te venire, tu vicissim festina bene viuere: & quasi bonæ fidei debitor, naturæ debitum si petatur, omni loco paratus sis reddere. Sic utiliter ordina omnem diem, quasi is expleat, & consummet tuam vitam. Dum diluculo surrexeris, ad vesperam ne confidas te victurum:

Mori semper paratus sis.

Vt bene moriamur, discamus bene viuere.

Nam si heri euasimus mortem, & forsitan he-

die non e-
uademus.
Afferet v a
dies, quod
non anni
tulere cen-
tum, mors
enim nos v-
bique infe-
quitur, non
aliter quam
umbra
suum cor-
pus.

Quomodo
mors vin-
citur.

Seneca.

Quomodo
fabula,
sic &

vita, non
quamdiu,
sed quam
bene acta
sit, refert.

Secura
mens quasi
iuge conui-
uium,

Nulla vero
gravior pœ-
na quàm
mala con-
scientia.
Proverb. 15.
Spiritualis
consolatio.

Grauiſſima
est pœna
conſcientia
mala,

& dum in lectulo membra ad somnum com-
posueris, crastinam lucem ne confidas te vi-
surum. Iam ex nunc taliter viue, vt in
hora mortis potiùs gaudeas, quàm timeas: vt
bene moriaris, disce bene viuere: & vt à ven-
tura ira fugias, dignos fac fructus pœnitentia.
Idem timor, qui inerit morienti, tibi as-
siduè insit in corpore viuenti. Sic mors ipsa
cùm venerit, vincetur, si priusquam venerit, à
te semper timeatur.

QVOD LATET VLTIMVS DIES,
VT VELVT VLTIMVS OBSERVEN-
TVR OMNES.

CAP. III.

AT dixeris: Heus tu, mortem mihi quo-
tidie imminere prædicis, suadésque, vt
mortem omnibus horis impendentem
paratus expectem. Eam equidem sæpius ex-
pectaui, & sæpius ad mortem paratus fui, nec
tamen, quamuis expectata, aduenit, sæpius spem
meam fefellit. Quid? eóne me compelles mi-
serum, vt mortem quotidie metuens, amit-
tam gaudia vitæ? R. Imò frater charissime,
audeo dicere, quòd non amittes gaudia vitæ:
quia secura mens quasi iuge conuiuium & ma-
ior tibi erit consolatio seruiendo Deo totius
consolationis, quàm mundo repleto miseriis.
Nulla est grauior pœna, quàm mala conscien-
tia: in qua cùm Deus non habetur, consola-
tio nulla inuenitur. O si vel levi quidem
gustu spirituales prælibasses delectationem,
præ

præ ea vilipenderes omnem aliam voluptatem, & curreres in unguentorum illorum suauissimum odorem. Spiritualium virorum vides quidem cruces, sed eorum non vides vinctio- nes: eos exterius cernis abiectos, sed interius non discernis Deo plenos, delicata est spiritua- lis illa delectatio, nec omnino tibi tribuitur admittenti alienam. Iam, & mihi dicito, quòd ii dum Deo inculpate seruiunt, & mor- tem quotidie metuunt, amittunt gaudia vitæ?

Imò verò sit hoc sanè, idque pertinaciæ tuæ concedamus. Quid conquereris & apud te turbaris, quòd sæpius bene vixeris, & ad mor- tem paratus fueris, ea tamen quamuis expe- ctata non aduenerit? quòd nouissimorum tuo- rum memoria voluptates sæpius tibi abstulerit, quæ homini vitiosissime sunt? O te foeli- cem, iterumque iterumque beatum: si quoti- die ad hunc modum mortem expectaveris: si quotidie talis fueris, qualis esse voles in articu- lo mortis: si ab adolescentia tua portaueris iugum domini: si semper vigilaueris, & su- per custodia tua steteris, quòd nescires, qua hora venturus esset dominus: beatus certè es, cum dominus venerit, te vigilantem inuenerit.

Voluit Deus mortis horam nos latere: vt dum incerti essemus, quando moreremur, semper ad mortem parati inueniremur: vt dum lateret vltimus dies, velut vltimus ob- seruarentur omnes. Velut si tibi plures pa- nes apponerentur, & in vno eorum venenum esse, tibi pro certo diceretur: nonne ab omni- bus his abstineres, ne forte veneno infectum

Cantic. 1.
Spirituali-
um virorum
exterius tor-
menta sunt,
interius co-
rum præ-
mia.

Præparatio
continua ad
mortem
bona est.
Thren. 3.
Basiliius de
morte.

Quemad-
modum qui
in nauigiis
dormiunt à
ventis ulro
aguntur,
etiam si ni-
hil sentiant,
sed curus
eos ad exi-
tum & por-
tum defert:
Sic & nos,
tempore
nostræ vitæ
præterfluen-
te, quasi
motu quo-
dam perpe-
tuo & inde-
fesso ad
suum quis-
que finem
occulto
cursu vitæ
nostræ festi-

assu-

namus.
Dies mortis
certus.
Similitudo.

Præfens vi-
ta meritò
est incerta.

Matth. 24.

Ibidem.

Lucæ 11.

Aegrotus
tempora
pœnitentiæ
petit, quæ
sanus
negligit.

Esa. 30.

assumeres! vnus mortis dies animæ tuæ pe-
riculosus est: sed quia eum nescis, idcirco
omnem diem suspectum habebis. Si enim sci-
res, quo tempore de præfenti sæculo exires,
aliud tempus voluptatibus, aliud pœnitentiæ
partiri posses: sciens quantum deberes viuere,
præscires quando à voluptatibus deberes ab-
stinere. At quoniam præfens vita semper in-
certa est, tantò magis subrepens semper time-
ri debet, quanto minus præuideri valet: sem-
per ergo vltimum diem debes metuere, quem
nunquam potes præuideri. Si sciret pater fa-
miliæ, qua hora fur veniret, vigilaret utique,
& non sineret perfodi domum suam, ideòque
& tu esto paratus, quia nescis, qua hora filius
hominis est venturus: serò an media nocte,
an galli cantu, an manè: ne cùm venerit re-
pente, inueniat te dormientem. Dominus dum
discipulis præcepit, Videte, vigilate, & orate:
postea subdidit, Quod vobis dico, omnibus di-
co, vigilate. Vigila ergo, frater charissime, si-
milis homini expectanti dominum suum, quan-
do reuertatur à nuptiis: vt cùm venerit & pul-
sauerit, confestim aperiat ei; vigilabis autem:
si omni hora eris paratus, quasi eadem sine du-
bio esses moriturus.

Quòd si te aliqua ægritudo corripiat, si æ-
gritudinis signa vicina mortem denuncient:
inducias viuendi quæris, vt quæ commisisti, de-
flere possis: & ad agendam pœnitentiæ tempus
summo desiderio petis, quod modò acceptum
pro nihilo ducis. Tempus pœnitentiæ ad in-
ducias conuersionis accepisti, ideòque expe-
ctat

Et ait Dominus, ut misereatur tui: & tamen non solum commissa non defles, sed etiam quæ defleantur, auges. Si rem quampiam mutuam acceperis, ea assidue opus tuum operaris: apud te dicens, Cras à me tollenda est, sed corruptibile istud corpus ad animæ tuæ operandam salutem tibi à Domino datum, tuum non est, sed breui est à te repetendum: & tamen eo non solum animæ tuæ salutem operari negligis, sed etiam eius damnationem pœnè incessanter operaris: quantò vita tua est longior, tantò culpa tua fit numerosior.

Hesternò die mori potuisti, & mortuus non es: id igitur quod hodie viuis, tibi pro lucro deputare debes, tibi etenim à Domino prolongantur dies salutis & gratiæ, causa agenda pœnitentiæ & maioris consequendæ gloriæ, sicut ne somnus quidem sanctorum vacat merito, ita ne minimum quidem temporis transigere deberes sine opere meritorio. Sicut enim homines etiam ditissimi, & qui magnam seruorum familiam alere & sustentare possunt, plarimque vsque ad potentiorum famulatum sese demittunt: quibus dum seruiunt, multas naturæ commoditates sibi subtrahunt: sola (qua sæpius falluntur) spe & expectatione augendarum suarum fortunarum, ut scilicet domum domui, & agrum agro coniungant, ut officia officiis & sacerdotia addant sacerdotiis. Quòd si hi qui multis opibus abundant, cum tanto labore nouas iugiter accumulunt: quæ tum maxime augentur, cum ne minima quidem lucra contemnuntur: quantum igitur in aggregan-

Mutuam
acceptam.
Notandum
bene.

Corpus
quod cir-
cumferi-
mus, non est
notrum,
sed Dei, bre-
ui repeten-
dum.

Pro lucro ti-
bi pone diē,
quicumque
laboras.
Quare dies
nostri pro-
longantur.
Somnus
sanctorum
meritorius.

Diuites di-
tioribus fa-
mulantes.

Notandum.
dis

Melius vi-
xisse opta-
mus mori-
turi omnes.

1. Corint.
15. Mansio-
nes multæ
in cælo, ita
& præmia
diuersa &
varia
Matth. 20.

Luc. 21.

Pro mini-
mo maius
accipimus.
Matth. 11.
Labor
transiit &
merces re-
manet.

Pœnitentia
cruciat, iu-
sticia tran-
quillat, vita
æterna glo-
rificat.

Quid faci-
endum ho-
mini, quum
incipit de-
fatigari in
suo opere.

Passio
Christi.
Luc. 24.

dis spiritualibus diuitiis, tibi Christi seruo la-
borandum esse credis? Quantumcunque bene
vixeris, & maiora bonorum operum lucra in-
cessanter accumulaueris, moriens tamen me-
lius voles vixisse, & maiora bonorum operum
lucra fecisse; nunc ea fac, dum viuis, quæ fe-
cisse voles, quando morieris. Stella à stella
differt claritate, & mansiones multæ sunt in
regno illo cœlestis gloriæ: quantò plura &
maiora bona feceris in terris, tantò maior glo-
ria te manet in cœlis: sicut nullum malum
impunitum, sic nec vllum bonum manet irre-
muneratum: omnes tui dies non minus quàm
capilli numerabuntur, & sicut nec capillus
de capite, ita nec momentum peribit de tem-
pore: maioribus laboribus, maiores dat retri-
butiones Dominus: qui licet modici videan-
tur in opere, magni tamen sunt in retributio-
ne. Habens hanc promissionem nunquam fa-
tigeris, nec graue Christi onus causseris: quod
teste ipso leue est & suaue.

Laborum tuorum meta est perbreuis, eo-
rum verò corona est perennis, appende id quod
hic pateris, ad id quod illic adipisci confidis:
non sunt condignæ passionis hujus temporis
ad præteritam culpam, quæ pro iis remittitur,
ad præsentem consolationis gratiam, quæ pro
iis immittitur, ad futuram retributionis glo-
riam, quæ pro iis promittitur. Ad tempus la-
borabis, ne in æternum inter injustos laborare
possis: ad modicum dolebis, sed sine fine gau-
debis. Quod si inter has molestias incipis la-
bi, propone tibi exemplum passionis Christi,
vide

vide, quid pro te pertulit, qui quare hæc perferret, non habuit. Si Christum Deum & hominem pati oportuit, & ita intrare in gloriam suam, quantò magis pro gloriæ illius adeptione pati te oportet vermiculum vilem? Quæcunque patiaris, non peruenies ad illas insultationes, ad illa flagella, ad illam purpuream vestem, ad illam spineam coronam, ad illam postremò ignominiosam dolorosamque crucem. Attende, quanta gloria ex laboribus tuis sine transitu attingitur, & iam fiet tibi brevissimum lenissimumque, quod transeundo laborabitur, si mentem tuam delectat magnitudo præmiorum, eam non deterreat magnitudo præmiorum, eam non deterreat magnitudo laborum. Si te labor deterret, merces inuitet: spes præmii tibi sit solatium laboris: ad magna præmia nisi per magnos labores non peruenitur, nisi quis legitime certauerit, non coronabitur. Quòd si mercator id quod magno sibi fore vsui sperat, quantò emat pretio, non curat: si etiam nautis minaces illi pelagi fluctus, si tempestates atque hyemes agricolis, si vulnera cædésque militibus, si grauissimi illi ictus plagæque pugilibus leues videntur atque tolerabiles, propter spem temporalium & pereuntium bonorum: multò magis cum cælum proponatur tibi in præmio, & ineffabile illud gaudium: quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit: ubi si non liceret amplius manere quàm vnus diei mora, propter hoc solum innumerabiles huius vitæ dies pleni deliciis & circumfluentia tem-

Passiones Christi.
Spes præmii, solatium est laboris.
Omissionem, i.e. negligentiam ne queramus:
Afflictionem suis discipulis promisit Christus.
Et Paulus: Qui volunt, in Christo viuere, persecutionibus vexabuntur.
Chrysost.
Generosus athleta in stadio balnea non querit, nec mensam cibis & vini onustum: Hoc enim non est athleta, sed mollis & ignaui.
Nam athleta pugnat cum puluere, oleo, solis calore, sudore multo: Afflictione & angustia.
Certaminis hoc est & pugnandi tempus,

B

pora-

ergo etiam
vulneris ac-
cipiendi, &
dolendi, &
languinis
effundendi
tempus est.
2. Tim. 2.
1. Corint. 2.

Nota.

Arena est
hæc vi a, in-
quit, Chryf.
In arena
autem &
carraminibus
non
potest re-
misse agere
qui coro-
nandus est.
Matth. 20.

Sine perse-
uerantia
nec opus
meritum
habet.

Remissio,
securitas,
requies,
hæc emol-
liunt & dif-
fundunt
animum;

Tentationes
autem con-
solidant, ac
cum Deo
coniungunt,
quemad-
modum

Propheta
dicit

In calami-
tate memi-
nimus tui.

Et Psalmista.

Ad Domi-
num, cum

poralium bonorum rectè meritoque contemni
debeant. Non deberes igitur reputare ad la-
borem, in bono opere perseverantiam, & con-
tinuam præparationem ad mortem: quam si
heri euasisti, hodie forsitan non euades: afferet
vna dies, quod non anni tulere centum.

Perseuerandum tibi est in bono opere:
quia non qui bene cœperit, sed qui perseuera-
uerit vsque in finem, hic saluus erit. Frustra
bonum agitur, si ante vitæ terminum deseratur:
is frustra velociter currit, qui priusquam ad
metas perveniat, deficit. Magna quidem est
contra peccatum virtus pœnitentiæ, sed ei dun-
taxat, qui voluerit perseverare. Sine perseue-
rantia, nec opus meritum habet, nec labor
præmium, nec cursus brauium, nec seruitium
gratiam, nec pœna quantumlibet afflictiva co-
ronam. Si vis æterno sine fine carere suppli-
cio, & cœlesti sine fine frui gaudio, necesse est,
vt Dei sine intermissione obedias præcepto.
Nec cum seruo illo Evangelico dicas, sicut so-
les, moram facit Dominus meus venire, ideò-
que incipis percutere conseruos tuos, mandu-
casque & bibis cum ebriosis. Veniet Domi-
nus Deus tuus in die, qua non speras, & hora
qua ignoras, & te malum malè perdet. Si pa-
tiens est & longanimis Dominus Deus tuus, si
tibi peccanti terrores intentat, & adhuc susti-
net: si venire citius differt, vt minus inueniat,
quod condemnet: noli eius patientiam & lon-
ganimitem negligere: quia tibi tantò distri-
ctiorem iustitiam exercebit, quantò longiorem
patientiam ante iudicium prorogavit: & quem
vides

vides peccata tua diu patienter ferre, scias hunc aliquando etiam districtè iudicare.

tribularet, clamaui & ex. &c.

Matth. 24.

Deus expectatum grauius damnat.

Augustinus!

Omnis ma-

lus aut ideo

viuit, vt cor-

rigatur, aut

ideo viuit,

vt per ipsum

boni exer-

ceantur.

Valerius

lib. I. de me-

mo. distis.

Lento enim

gradu ad

vindictam

sui, diuina

procedit

ira, & tardi-

tatem

supplicii

grauitate

penat.

Mori semper

paratus.

Qualis vita,

finis ita.

In quo statu

mories, in

eo & iudi-

caberis.

Eccl. 7.

Itaque, frater charissime, semper sic viue, vt semper è vita paratus sis decedere: vigila in tempore omni, ne te imparatum inueniat aduentus Domini: te autem imparatum inueniet Dominus, si te imparatum inueniet dies vltimus: qualem te inuenerit Dominus, dum te vocabit, talem te iudicabit. Memorare novissima tua, & in æternum non peccabis: & siue bibas, siue comedas, siue quicquam aliud facias, semper in mentis tuæ auribus sonet illa extremi iudicii tuba, Surgite mortui, venite ad iudicium. Si qua tibi est præsentis temporis lætitia, nunquam tamen finalis iudicii amaritudo recedat à memoria.

QUANTA PRAESENTIUM VOLUPTATVM EST INAEQUALITAS, AD AETERNAS INFERNI POENAS.

CAP. IV.

NÈ quinquaginta quidem anni, vt reor tibi superesse possunt vsque ad extremam (quamuis longissimam) senectutem. Verum esto sane, frater charissime, vt tot adhuc annos victurus sis. & cœlitus tibi reuelatum fuerit, te non visurum mortem, donec adhuc quinquaginta illos annos plenè compleueris. Ne id quidem te auocare debet, quò minùs Deo seruire incipias, & ad eum per poenitentiam iam iam te conuertas. Imprimis voluptatum certa est breuitas, & ipsius quoque bre-

Voluptatum instabilitas, Voluptatum

breuitas.
Quicquid est
in mundo,
instabile &
mobile &
plane transi-
torium est.

Nonnun-
quam volu-
ptatibus ad-
miscetur
amaritudi-
nes.

Deliciosum
hominem
habiturus
est locus
inferni.

Voluptatem
sequuntur
miseriæ.
Notandum:
Impossibile
hic gaudere
cum mundo,
& postea re-
gnare cum
Christo.

A Simili ar-
gumentatio.
Pœnarum
inferni æter-
nitas.
Boëtius lib.
3. de conso-
latione.
Quid de
corporis vo-
luptatibus
loquar,

breuitatis quàm finis incertus! Sæpe deserunt
viuentem, nunquam verò sequuntur morien-
tem. Semper mobilis est & instabilis huma-
narum rerum status: frequenter si vita in lon-
gum producitur, nec tamen ei voluptates fide-
liter relinquuntur: sed plerumque accidit, vt
priùs quis voluptatibus quàm vita deficiat.
Sæpius enim summa prouidentia Deus his mi-
scet amaritudines: vt alia quærat felicitas,
cuius dulcedo non est fallax: vt dum nihil
de hoc mundo nisi tristitiæ fructus colligitur,
solus Deus in desiderio habeatur.

Veruntamen, frater charissime, conceda-
mus te tot annos victurum, & nullam aduer-
sitate esse passurum. Imprimis quæso con-
sidera diligenter, quis locus post quinquaginta
illos annos reuolutos, miserimam animam
tuam sit habiturus? nimirum infernus. Nam
de deliciis mundi, rectà itur ad miserias infer-
ni: sicut etiam per miserias mundi peruenitur
ad gaudia cæli, nemo enim potest de deliciis
transire ad delicias: vt hic cum mundo, illic
gaudeat cum Christo: vt hic ventrem, illic pa-
scent mentem. Deinde ad execrabiles intole-
rabilesque pœnas, quas illic positus patieris,
paulisper applica cogitatum tuæ mentis. Po-
stremò attentè considera, si tibi diceretur, Fru-
ere carnis voluptatibus, ea tamen lege: vt hoc
vel illo exacto tempore eruantur tibi oculi, &
reliquum vitæ tuæ tempus omni orbatus dele-
ctatione, in fame, siti, cruciatu, in omni deni-
que miseria transigas: an oblatam conditionem
hanc accipias? Profectò te ita tui non puto ob-
litum,

litum, vt cogitares de fruitione harum voluptatum. Verum omne illud tempus tibi ad delicias indultum quid esse potest ad illam æternæ damnationis comparationem, cui neque finis, neque pœna similis? quæ superat omnium martyrum tormenta, etiam in vnum collata? quantum istud spatii est ad æternitatem? quantum est tantillum voluptatis ad illam pœnarum multitudinem? Omne illud tempus quo deliciis frueris, ad æternitatis comparationem quid aliud est quàm somnium vnius noctis? Visne æternas subire pœnas, vt vna nocte delectabile somnium videas?

quarum appetentia quidem plena est anxietatis, Satietas, vero poenitentia.

Voluptatum breuitas. Chryllo- mus de reparatione lapsi.

Dic igitur nunc, quanta tempora luxuriæ & gulæ, quæ deliciarum spatia comparare vis talibus pœnis? adde centum, si placet, annos ad indulta tibi deliciarum tempora, adde & alios centum, si libet, adde & decies centum, quæ erit ex his ad æternitatem comparatio? Quod si æquale tempus & idem spatium, deliciis & pœnæ esset positum: inuenirine posset aliquis tam stultus & tam demens, vt vellet pro vno die deliciarum, vnum diem subire pœnarum: cum soleat dolor vnius horæ & quilibet cruciatus corporis, in obliuionem mittere omne tempus transactum in deliciis? Modò verò cum pro vnius diei, imò vnius horulæ delectatiuncula, æterni gehennæ cruciatus repositi sint: itane tui immemor hos pro illa vis recipere, aut illam pro his permutare? vis pro vili & momentanea delectatione peccati acerbissima subire supplicia inferni? & pro amore temporalium bonorum perdere bona æterna,

Centum, si placet, annos demus deliciis, adde, & alios centum, si libet, adde & decies centum, quæ erit ex his ad æternitatem comparatio? Nonne omne tempus vitæ, huius, quo deliciis tui videmur, & indulgere libidini, quasi noctis vnius somnium, ad æternitatis comparationem videtur?

In hominis
vita nihil
aliud quam
finis inueni-
tur.

& præter hæc, æterna cruciari gehenna? Si à primo die mundi conditi vsque in hodiernum diem semper in honoribus & voluptatibus vixisses, quid ex his tibi remaneret, si nunc mori tibi contingeret? idne tempus diceres diuturnum, ad cuius peruenisses extremum? Quid istud est in hominis vita diu, cuius finis inuenitur? qui cum aduenit, præterita voluptas effluxit; cum tempore præteriit quod delectat, & sine fine permanet, quod cruciat. In hac vita, seu bona seu mala terminum suum norunt, eumque velociter sortiuntur: cuncta huius vitæ & prospera & aduersa velut vmbra pertranseunt, & velociter fugiunt: in futuro autem sæculo vtraque immortalibus spatiis protenduntur.

Auis minu-
tim corro-
dens mun-
dum.

Si enim ex Dei beneplacito vna quæpiam auis milleſimo quoque anno centesimum tantum grani tritici partem absumeret, & ab eadem tam longis temporum distantis tota terræ machina minutim sic esset absumenda: ea tamen lege, vt ea sic absumpta damnati essent liberandi, adhuc certè illorum annorum, tametsi infinitorum, tandem inueniretur terminus; sperarentque damnati aliquando post innumerabiles annos posse liberari; sed proh dolor, si essent decies centies centies centena millia mundorum taliter absumendorum, ne sic quidem liberabuntur, quia in inferno nulla est redemptio: & sicut non erit finis gaudii bonorum, ita nec finis erit supplicii malorum. Quod si in tam longa æternitate in lecto molli & delicato tibi esset manendum, sic vt nul-

Lectus mol-
lis.

la

la occasione recedere posses, ne hoc quidem sustinere valeres: quo modo ergo in æternis illis gehennæ tormentis tot annos durare poteris? Si nunc modica corporis afflictio te adeo impatientem efficit, quid gehenna efficiet, cui neque terminus, neque pœnarum ullus est modus? quo modo pœnam illam sustinebis, si hic modicam breuémque pœnitentiam sustinere nequis? nunc elige, vtrum mauis, an sine fine viuere cum angelis, an sine fine cruciari cum impiis, an temporalem requiem & sempiternum laborem, an temporalem laborem & sempiternam requiem.

Tolle etiam, si placet, formidinem gehennæ, à peccato auocare te deberent gaudia æternæ gloriæ: si præsentis delicias nullæ miseræ subsequerentur, nec huius vitæ voluptates angustiis in morte commutarentur, sed sola diuinæ caritatis priuatione punirentur: ne sic quidem pro temporariis ac pereuntibus fragilis huius vitæ voluptatibus, deberes velle priuari diuinæ pulchritudinis contemplatione & gaudiis illis cælestibus. Tu tamen tui oblitus, pro transitoriis voluptatibus, non solum æternis te priuas gaudiis, sed etiam æternis te obligas suppliciis. Bestiæ in id tantum feruntur, quod adest, quodque præsens est: sic bestialis animus tuus plus præsentibus mouetur deliciis, quam futuris: mauult terrena quæ oculis offeruntur, quam cælestia quæ animæ promittuntur: præsentem vitam

Peena damni sola deberet nos auocare à voluptatibus.

Bestiales voluptates.

Bestialis animus tantum præsentibus mouetur deliciis.

solùm attendit &, quid post hanc futurum sit, præuidere negligit.

Exhortatio.
Pœnitentiæ
dolorem
cæli gaudia
sequuntur.
Augustinus.
Quia impu-
nitum non
debet esse
peccatum,
puniatur a
te, ne tu
pro illo pu-
niaris.
Peccatum
tuum iu-
dicem te ha-
beat, non
patronum.
Præsentia
gaudia se-
quuntur la-
menta per-
petua.

Itaque, frater charissime, melius tibi est hic paruum amaritudinem sustinere, & postea ad æternam dulcedinem peruenire: quàm hic habere falsum gaudium, & illic sustinere sine fine supplicium. Pœnitentiæ labor citò præterit, eius verò præmium in æternum persistit: labor modicus, corona perpetua: e contrario voluptas modica, passio infinita. Voluptas dilabitur cum tempore, pœna verò ei debita permanet sine fine: pro vna guttula voluptatis, illic inuenitur æternitas amaritudinis: hic est quidem paucitas mellis, illic verò magna quantitas fellis: præsentia gaudia sequuntur perpetua lamenta.

QVOD PRÆSTAT IAM A IUVENITUTE POENITENTIAM AGERE,
QVAM EAM IN SENECTVTEM VS-
QVE PROROGARE.

CAP. V.

Peccare spe
pœnitentiæ.

Ob iuven-
tutem suam
differt pec-
cator pœni-
tere.
Homo fa-
cillimè læ-
ditur, diffi-
cillimè sa-
natur.

ESto sanè, frater charissime, vt ad extremam vsque senectutem te certò peruenturum noueris, & in ea pœnitentiam certò acturus sis: ne ea quidem spe, audacter debes peccare. Quòd enim dicis, iuuenis homo sum, facio quod me delectat modò, & postea pœnitentiam agam: perinde est, ac si diceres, Percutio me gladio crudeli, & postea medicinam adhibebo vulneri. Heu miser homo nescis, quòd, vnus horæ puncto vulnus

vulnus accipitur, sed vix longo tempore ad
pristinam sanitatem reuocatur? breuis & faci-
lis est inflictio vulneris, eius tamen curatio
plerumque est impossibilis: non tam facile hæ-
reditas recuperatur, quàm amittitur: nec ita
breuis est contractus recuperationis, sicut alie-
nationis: quia vbi alienatio quandoque est
breuis, eius recuperatio plerumque est impos-
sibilis. Sic opus peccati breue est: eius ta-
men recuperatio, quod per peccatum amittitur,
peccanti impossibilis esset, nisi Dei misericor-
dia pœnitentiæ remedium indulgisset. Sed
qui scis, an post peccatum miserebitur tui Do-
minus, & relinquet post se benedictionem?
qui scis, an peccati tui consequeris veniam?
commissi in Deum peccati certus es, absoluti
à Deo peccati tui certus non es.

Verùm esto sanè, vt certò scias te pec-
cati tui consecutum veniam: tamen si abso-
lutus es à peccati culpa, non protinus ab-
solutus es à peccati pœna; non enim sufficit
conteri, confiteri, & à peccato desistere: sed
etiam oportet commisso peccato per pœ-
nitentiam satisfacere. Neque enim si scriptor
à scriptura cessauerit, quia alia non addidit,
etiam illa, quæ scripserat, deleuit. Nec qui
contumelias alteri irrogat, si postea tacuerit,
non protinus ei satisfecit: cùm profectò ne-
cesse sit, vt quem diffamauit malè loquen-
do, innocentem declaret retractando & bene
loquendo, nec debitor absolutus est; quia alia
non multiplicat, nisi ea, quæ priùs mutuò ac-
cepit, persoluat. Sic & tu, qui Deum per pec-

B s

catum

Facilis est
alienatio
bonorum,
sed difficilis
recuperatio
eorum,
quemad-
modum fa-
cile quis læ-
ditur, sed
difficiliter
sanatur.

Iohelis 2.
Nescit ho-
mo, vtrum
amore vel
odio di-
gnus sit.

Satisfactio
necessaria.
Non statim
à pœna ho-
mo absolui-
tur, quam-
uis a culpa
abluatur.

Simile.

Contraria
contrariis
curantur.
Satisfactio
laboriosa.
Augustinus.
Melius est
modica
amaritudo
in faucibus,
quam æter-
num tor-
mentum in
visceribus.

Similitudo.

Augustinus.
Satisfactio
est peccato-
rum causas
excidere, &
suggestioni-
bus eorum
aditum non
indulgere.

Peccans
subinde.

Bernardus.
Nil precio-
sius tempo-
re, & heu nil
hodie eo vi-
lius inueni-
tur, transiit
dies salutis
& nemo re-
cogitat.
Nemo sibi
perire diem,
& nunquam
rediturum
causat.

catum offendisti, confitendo nondum ei pœ-
nitus satis fecisti: sed vt contraria contrariis
curentur, oportet vt qui peccando sensisti vo-
luptatem, satisfaciendo sentias pœnam & la-
borem. Deus qui peccatoris conuersionem
toto corde desiderat, ab infernali morte pec-
cato debita pœnitentem liberat: ei restituit
gratiam gratum facientem, pœnamque æter-
nam commutat in temporalem: aut cum mi-
sericordia luendam in mundo, aut cum distri-
ctione persoluendam in Purgatorio. Velut
sæpe ægrotus moreretur, nisi medicaretur,
non tamen statim medicatus sanatur: languet
victurus, qui prius sine dubio erat moriturus:
sic peccator, qui sine pœnitentia æternaliter
moreretur, per pœnitentiæ remedium ad æter-
nam vitam reuocatur. Quanta putas illi pec-
cato opus est temporali satisfactione, cui prius
debeatur æternus ardor gehennæ? Quam sa-
tius tibi est peccatum omnino non admittere,
quod tanta contritione, tantis lachrymis, tan-
tis denique laboribus tibi est expiandum: si
ex Dei misericordia fortè contigerit (vt certè
necesse est) te resipiscere, & in melius vitam
tuam commutare? Mercator ille stultus est, qui
facit aliquem contractum, cuius scit se postea
pœniturum.

Tu verò quotidie toties & tam grauitè
peccas, vt si Deus te nunc ad baptismalem in-
nocentiam repararet, téque ab omni & culpa
& pœna omnino absolueret: adhuc tamen aliis,
quæ breui tempore committeres, vix tota vita
tua satisfacere posses. Et nunc ad bene ope-
ran-

randum non resurgis? sed noxio sopore in peccatis tuis securus semper dormis, dicisque, paululum adhuc in peccatis meis dormiam; & postea ad bonum opus per pœnitentiam resurgam. Te bonum opus sic de die in diem semper differente, tandem fiet, vt pœnitentiæ agendæ tempus congruum infructuose elaboratur, & anni tui sicut vmbra prætereant; & iudex inprovisus adsit, qui malefacta tua puniat, & te nec opinantem intercipiat. Nunc tempus est valdè pretiosum, & illud inutiliter expendis: veniet tempus, quando vnâ horam pro tua emendatione desiderabis, quam nescio an impetrabis. Atque vtinam res omnis ad temporis iacturam veniret, nec peccatorum tuorum cumulus in dies cresceret, minore tandem tibi opus esset pœnitentia: sed proh dolor, vnde placare Deum debueras, inde eum magis magisque contra te irritas: quantò amplius viuis, tantò amplius peccas: quantò vitata tua est longior, tantò culpa tua fit maior; Sicque diuturnæ vitæ tempora, quibus vti debueras ad pœnitendi auxilium, tibi in damnationis conuertis augmentum. Nunc accepta pœnitentiæ tempora conuertis ad culpam, sed districtus iudex cùm venerit, indulta misericordia: tempora tibi conuertet ad pœnam.

Peccata tua senio non moriuntur, nec vetustate temporum obruuntur: quinimò velut in hydra vno capite resecto, alia validius & numero sius pullulantia renascuntur. Sic peccata peccatis aggregas, & ea absque numero multiplicas. Quantò diutius in ferro rubigo fuerit,

Sed sicut capillus de capite, sic nec momentum peribit de tempore. Tempus pœnitentiæ frustra non terendum. Prætereunt dies nostri, & velocius aduenit clarus aduentus Domini.

Væ illis qui tempus suum inutiliter perdunt, nam quantumcunque bene vixeris, & maiora bonorum operum lucra incessanter accumulatis, moriens tamen melius velle vixisse, & maiora bonorum operum lucra fecisse.

Nota. Difficile est assueta relinquere, De mala consuetudine. Similitudines.

Pœnitenti
proponen-
dum, quod
sequitur.
Peccatorum
sarcina in
dies fit ma-
ior.
Seneca 67.
Cap.
Fluunt
omnia, & in
assidua di-
minutione
sunt cor-
pora nostra,
rapiuntur
fluminum
more.
Quicquid
vides, currit
cum tem-
pore:
Homo flui-
da est ma-
teria & ca-
duca, &
omnibus
obnoxius
casibus.
Seruus
transuga.
Similitudo
pulcherri-
ma.

Dispensator
infidelis,

fuerit, tantò vehementiùs intenditur: & sem-
per magis ac magis ferrum corrodit, & inde
difficiliùs eraditur. Sordes quantò in vase
relinquuntur diutius, tantò inde amouen-
tur difficiliùs: sic quo diutius malis mori-
bus assueueris, eo difficilior ab iis auelleris:
quibus non alieno ferro, sed tua ferrea vo-
luntate semper magis magisque religatus deti-
neris. Nunc peccatorum laqueis te explica:
ne posthac dum iis te ipsum fortius implicaueris,
te inde explicare vix possis. In dies crescit
peccatorum tuorum cumulus, simul decrescit
ætatis tuæ robur & virtus: quantò plura &
maiora fuerint peccata, tantò pro iis maior
agenda est pœnitentia, quid igitur quando pec-
catorum tuorum sarcina est leuior, & tu ad il-
lam ferendam es fortior: grauissimum onus
pœnitentiæ, humeris tuis differs imponere?
Præter rationem est, vt in senectutem quæ o-
mnium ætatum est debilissima, totum pœni-
tentiæ onus reiicias: & quando debilior eris,
tunc onus, quod indies fit maius maiusque, por-
tare proponas.

Si seruus iuuenis, à Domino suo multis
affectus bonis: postea ei vltius seruire nolit,
sed tota vita sua ei contrarius sit: & capitali
domini sui seruiat inimico, statuens tandem
post multas offensas seruire vero suo domino:
cùm ei modico tempore, & nulla pœnè in re
poterit prodesse, qualis tibi videretur seruus il-
le? Si dispensator quispiam lautissima quæque
daret extraneis, & domini sui inimicis: & pu-
tidissima quæque domino suo exhiberet, quis
ca-

talem dispensatorem fidelem inueniret? quas pœnas ab utroque dominus exigeret? nonne tuo ipsius iudicio digni essent, vt ligatis manibus & pedibus in tenebras exteriores mitterentur, vbi fletus & stridor dentium incessanter audiuntur? Tu verò ille ipse es seruus nequam & non fidelis dispensator: qui mundo & diabolo in ætatis tuæ fortitudine seruis, & domino Deo tuo in senectutis tuæ debilitate seruire proponis: qui mundo & diabolo iuuentutis tuæ immolas florem, Deo autem senectutis tuæ fœcem. Idcirco dignus es, vt suspendatur mola asinaria in collo tuo, & sic mittaris in profundum inferni. Iustum enim est vt mortuus nunquam careas tormento, qui viuus nunquam carere voluisti peccato: qui tum demum quæris benè agere, quando iam compelleris de corpore exire: qui tum demum cettare proponis, quando tibi deerit stimulus carnis, qui te collaphizet, & legi mentis tuæ repugnet. Sed de continentia non es habiturus præmium, qui contra vitia non habueris bellum: eos duntaxat expectat gloria, quibus laboriosa fuerint certamina; non eris strenuus miles in senectutis tuæ debilitate, qui semper væcors & fugitiuus fueris in iuuentutis tuæ fortitudine.

Itaque, frater charissime, ne moreris de die in diem conuerti ad Dominum, ne id differas in diem crastinum: ne in horam quidem sequentem, sed ne in temporis quidem momentum. Surge, & in hoc temporis puncto pœnitentiam incipe: tibi ipsi dicens, lusisti satis, edisti satis, atque bibisti, nunc tempus est

pœ-

seruus est nequam quicquid peccato est obnoxius.

Match. 18.

Perseuerantia in peccatis.

Serius pœnitere cupiunt plerique hominum.

Vbicunque non est bellum, ibi non erit victoria vlla.

Pœnitentia non differenda.

Chrylost.

Certaminis hoc est & pugnandi tempus, ergo etiam & vulneris ag-

cupiendi, &
dolendi, &
sanguinis
effundendi
tempus est,

pœnitendi, nunc tempus est pugnandi, nunc tempus est se emendandi. Hic dies aliam vitam affert, alios mores postulat.

QVOD PRÆSTAT IN MVNDO
POENITENTIAM AGERE, QVAM IN
PVRGATORIO PRO PECCATIS
SATISFACERE.

CAP. VI.

Augustin.
Qui in aliud
sæculum dis-
tulit fru-
ctum con-
uersionis,
prius purga-
bitur igne
purgationis.
Hic etsi non
sit æternus,
miro tamen
modo gra-
uius est; su-
perat enim
omnem pœ-
nam, quam
homo vn-
quam passus
est in hac
vita, vel pa-
ti potest.
Purgatorii
acerbitas.
Ignis pur-
gatorii &
inferni
idem.

Ignis pur-
gatorius est
transitorius,

AT dixeris, scio quidem magna opus esse satisfactione pro peccatis meis, propter quæ mihi paratus æternus ignis: idcirco in senectute partem pœnitentiæ agam, & in purgatorio pœnitentiam meam perficiam. Ibi-que pro peccatis meis plenè satisfaciam. R. Nescis, heu nescis, quid petis, frater charissime, qui purgatorium petis. Grauius est esse in purgatorio, quamdiu possit oculus claudi & aperiri, quàm tota illa pœna quam sanctus Laurentius sustinuit in craticula: solum purgatorii momentum, superat omnes passiones Sanctorum: nulla pœna temporalis igni purgatorii est comparabilis. Ignis ille purgatorius etsi non est æternus, durior tamen est, quàm quidquid in hoc sæculo pœnarum posset cogitari, sentiri vel videri; nam sicut idem ignis purificat aurum, & consumit lignum: ita etiam purgatorii & inferni vnus idemque est ignis, in hoc tamen differunt, quòd ille transitorius est, hic verò æternus: ad cuius comparationem ignis noster est quasi ignis pictus, in quo

si ne

si ne tantillo quidem tempore extremum tui
 digiti potes sustinere, quo modo anima tua suo
 corpore denudata illum purgationis ignem po-
 terit perferre? si nunc pœnitentiæ laborem
 non potes portare, quo modo purgatorii ar-
 dorem poteris tolerare? Verè teipsum decipis
 per inordinatum amorem, quem habes erga
 tuam carnem; dum eam in præsentem ne mi-
 nima quidem vis pati, & in futuro animam
 tuam maioribus maximis pœnis cruciari, quanto
 amplius tibi ipsi nunc parcis, & carnis deside-
 ria sequeris: tantò duriores postea lues pœ-
 nas, & maiorem tibi materiam comburendi
 seruas. Quid enim aliud ignis ille deuorabit
 nisi peccata tua?

Ignis infer-
 ni æternus.

Caro affli-
 genda, ne
 purgatori-
 um tentat
 anima.

In purgatorio vna hora grauior erit in
 pœna, quam hic mille anni in amarissima pœ-
 nitentia: plus valet in mundo cum pœniten-
 tia dies vnus, quàm in purgatorio cum gra-
 uissima pœna vnus annus. Et quia in pœni-
 tentia Deus plus ponderat satisfactionem bo-
 næ voluntatis, quam pœnam duræ afflictionis:
 ideo quod ibi deerit de voluntario, supplebi-
 tur in tormento: ibique longo tempore gra-
 uique supplicio peccatis illis satisfacere oportet,
 quibus hic breui leuique pœnitentia satisfacere
 posset. Vnde Psalmista, quia illam pur-
 gatorium ignem omni præsentem tribulationem
 existimabat intolerabiliorem: non solùm in
 furore æternæ damnationis petit non argui,
 sed etiam in ira transeuntis purgationis timet
 corripì, dicens: Domine, ne in furore tuo at-
 quas me, neque in ira tua corripas me. Ne
 me

Pœnitentia
 purgatorio
 efficacior.

In pœniten-
 tia Deus
 multum vo-
 luntatem
 bonam
 æstimat.

Psalm. 61

Quomodo
David opta-
uit liberari
à purgato-
rio.
Pœnitentis
deprecatio.

me in illo tremendo examine vel cum re-
probis ferias, vel cum saluandis igne purga-
tionis affligas: quod vt fiat, Misere mei,
Domine, dum tempus est misericordiæ, me
in misericordia corripe, hic per flagella con-
tere, Hic igne tribulationis exure. Hic vre,
hic seca, Domine: vt in futuro sæculo par-
cas, vt in morte nil in me purgandum in-
uenias. Quoniam infirmus sum, & intolera-
bilem purgatorii ignem perferre non possum.

Pœna pro-
pria melior
quàm alic-
na.

Anima no-
stra hic per
pœniten-
tiam à pur-
gatorio re-
dimenda.

Si igni purgatorio destinatus ad pristinam
vitam rediret, qualem putas pœnitentiam age-
ret? certè si posset, nihil ibi purgandum serua-
ret, sed hic peccatis suis plenè satisfaceret. Bea-
tius enim est animam omni debito prorsus li-
beram exire, quam post vincula libertatem qua-
rere. Satius est vt bona quæ ab amicis post
mortem tuam agi speras, eadem per te viuus
& valens agere incipias: plus enim Deo satis-
facit pœna propria, quàm aliena. Noli con-
fidere in amicis & proximis tuis, in quibus non
est salus, qui citiùs obliuiscuntur tui quàm pu-
tas. Quo modo enim pro te solliciti erunt in
futuro, qui pro teipso non sis sollicitus modò?
putas, quòd aliis maior sit sollicitudo de salute
tua quàm tibi sit de ea? ii fortasse vel salutem
quidem suam negligunt, & quo modo alterius
salutem procurabunt? iis committis animam
tuam, qui forte non diligunt suam? si sibi ne-
quam sunt, cui boni erunt?

Amicorum
obliuio.

Eccles. 14.

Mortui me-
moria perit
cum sonitu.
Memoria

Dum pila in terram cadit, tunc solum-
modo sonitum edit: sic quamdiu inhumaberis,
pro te cantabitur in ecclesiis: postea peribit
tui

tui

tui memoria cum sonitu. Antequam facti amici carnales, ex bonis tuis facti locupletes, pro tua liberatione denariolum pauperibus erogarent: clamares vsque ad diem iudicii, Misere-
mini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei; & non exaudirent. Amici sunt secundum tempus, nec tecum permanent in tribulationibus. Viuus & valens oculis mentis tuæ, ad purgatorium, quò post mortem deducendus es, conuerte. Illic intuere inter alias pœnas ibidem debitas, ignium exurgere flammæ, & quasdam miserorum animas inuoluere, & instar scintillarum sursum deorsum agitare. Inter eas imaginare animam tuam de profundis illis pœnarum locis ad te clamantem. Misere-
re mei, misere-
re mei: quia manus Domini tetigit me, nonne iam ad vocem hanc eius misereberis, & eam inde liberare procurabis? quod nisi facias, quiste sanæ mentis existimet? te enim aut etiam alios terreno carcere detentos liberare satageres, quantò ergo magis de diuinæ iustitiæ horribili carcere liberationem tuam procurare debes?

Ibi parua peccata, de quibus nunquam suspicareris, ad iudicium deducuntur, & vsque ad nouissimum quadrantem persoluntur. Ibi diuina seueritas de ocioso verbo arguit, & rationes subtiliter exquirat: pensa ergo, quid factura est de peruerso opere, si quosdam in iudicio suo corripit de ocioso sermone? Apud Deum sicut nullum bonum irremuneratum, ita nullum malum remanet impunitum, aut enim punit homo, aut Deus: homo punit pœ-
ni-

mortuorum
per breuis
planè.

Notandum
bene.

Iob. 19.

Amici ple-
rique uiuo-
rum, non
mortuo-
rum.

Imaginare
animam
tuam in
purgatorio
esse.

Iob. 19.

Notandum.

Venialia

ibi puniun-
tur.

Cuiusmodi
peccata nos
ad purgato-
rii ignem
ducunt.

Hebr. 10.

Satisfacere
in mundo
longè præ-
stat.
Horrendum
est incidere
in manus
Dei viuen-
tis.

Quamdiu
vui mus
tempus est
gratiæ &
misericor-
diæ.
Post mor-
tem tempus
rigoris est.

Retardatio
à visione
Dei.
Quam
purgatus
debet homo
esse.
Notandum.

Amanti
omnis
mora longa.

nitendo, Deus autem pœnam exigendo. Sed quia horrendum incidere in manus Dei viuentis, dum vacat & licet tibi, iram fuge districti iudicis: & tua peccata puni in præfenti sæculo, ne ea districtus iudex puniat in futuro. Si hic illa eadem punies, nullum qui ea illic puniat, inuenies: si hic sine palpatione teipsum iudicaueris, illic non iudicaberis: si igne pœnitentiæ peccata tua combusseris, ea non comburet ignis purgationis: amat enim Deus pœnitentibus parcere, & eos qui semetipsos iudicant, non iudicare. Quamdiu viuis, tempus est acceptabile, dies est salutis & misericordiæ, tempus remissionis & gratiæ: post mortem verò tempus erit rigoris, & districtæ iustitiæ. Hic breui leuique pœnitentia longissimam, grauissimamque purgatorii pœnam potes euadere: illic verò, quia magnis malis debitor es, vsque ad nouissimum quadrantem, te oportet satisfacere: nunquam Dei faciem videbis, donec peccatorum tuorum minimum quadrantem persolueris.

Diuinæ lucis tanta est puritas: vt nisi vel de minimis purus & purgatus sis, & ad baptismalem innocentiam perueneris: eam videre nequeas. O quanta pœna est dilatio gloriæ, o quam amara est tardatio visionis diuinæ: maximè cum iam tempus Deo fruendi aduenit, & anima à pondere sui corporis absoluta fuerit? Ipsi animæ grauius multò est Deo carere, quam cruciari purgatorii igne: spes quæ differtur, eò plus affligit animam, quò magis se videt à summi boni fruitione retardatam
per

per suam negligentiam: quam retardationem adhuc existens in corpore, per modicam pœnitentiam potuisset evitare.

Itaque frater charissime, disce nunc per pœnitentiam modica pati, vt tunc valeas à purgatorio liberari: melius multò est hic peccata purgare, quàm illic purganda reseruare. Stude igitur jam sic viuere, vt in morte rectà ad Deum possis euolare: nec anima tua à Dei visione vllò modo retardetur, sed è corpore egrediens statim Deo & angelis eius præsentetur.

QVOD NEMO SIMVL POTEST
ET POENITENTIAM AGERE, ET
VOLVPTATIBVS SVIS
INSERVIRE.

CAP. VII.

AT dixeris, Quoniam præstat in mundo pœnitentiam agere, quam in purgatorio pro peccatis satisfacere; ideo toto vitæ meæ tempore pœnitentiam agam, sed simul voluptatibus meis inserviam. R. Falleris frater charissime, & longè, inquam, falleris: sicut impossibile est, vt ignis inflammetur in aqua, ita impossibile est voluptatem manere cum pœnitentia. Hæc enim sibi inuicem contraria sunt. Illa mater est risus, hæc mater est fletus: illa dissoluit, hæc constringit: illa plumbi pondus animæ imponit, eamque demergit in profundum: hæc animæ alas innectit, eamque volare facit in cælum: illa carni in omni-

Pœnitentia cum voluptate stare nequit.

Impossibile ignem in aqua inflammari.

Pœnitentia voluptati omnino contraria.

Cruc post
Christum
ferenda.

Lucæ 9:
Quomodo
vetus homo
exuendus
sit, & quo-
modo Crux
Christi ba-
iulanda.

bus obtemperat & obedit, hæc carnem ma-
cerat & in seruitutem redigit: illa hominem à
Deo auocat, hæc hominem Deo reconciliat:
illa diabolo obedit, hæc Deo fideliter seruit.
Non potes duobus dominis seruire, Deo sci-
licet & diabolo. Crucem, in qua cum vitiis
& concupiscentiis carnem tuam crucifigas, post
Christum non potes tollere, & simul iisdem
carnis concupiscentiis inseruire. Christo in-
dignus es, nisi ei crucem suam baiulanti sis
comes: à quo diuerso itinere ambulas, si gau-
dia delectationesque sequeris, cui dux tuus vi-
am ostendit amaritudinis? Si quis vult post me
venire (dicit Dominus) abneget seipsum, vete-
rem hominem exuat, mutetur ad meliora; in-
cipiat esse quod non erat, & desinat esse quod
per peccatum prius erat: tollat, semperque se-
cum ferat suam crucem, in qua cum vitiis &
concupiscentiis crucifigat suam carnem, mun-
do crucifixus sit, & mundus ipsi: mihi viuus,
mundo mortuus: sicque tandem sequatur me
pro se crucifixum, amore mei id faciens, &
omnia prædicta sustinens. Qui enim per de-
licias & voluptates animam suam saluam face-
re volet, eam æternaliter perdet: quoniam ad
æternam gehennæ mortem eam obligat, & à
vita beata alienat. Qui autem in præsentī vi-
ta propter me animam suam perdiderit: utpo-
te ei carnales voluptates subtrahendo, & si ne-
cesse sit pro nomine meo mortem sustinendo
in æterna beatitudine eam inueniet, eamque in
vitam æternam saluam faciet, & ad meliorem
vitam perducet. Hæc est, frater charissime, ar-
cta

æta via, & porta prorsus angusta: quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inueniunt eam: quæ quàm sit aspera, ne aspexeris, sed quò dirigit: nec quam sit arcta, sed vbi desinit. Quantò est arctior, quantò molestior, tantò in progressu inuenietur latior & iucundior: non solùm ex consuetudine reddetur facilis, sed etiam ex labore & passione Saluatoris: ampla est fidelium spei, & arcta infidelium vanitati, quòd eam laboriosam existimas, infirmitatis tuæ non est excusatio, sed potius desidiæ tuæ accusatio. Laboriosa sit sanè, nõne per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei? tu verò per spatiosam voluptatis viam, quæ te ad mortem ducit, ad vitam speras intromitti? Non potes hic deliciari cum mundo, & illic regnare cum Christo: præsentibus & futuris frui bonis, & ad cæli delicias de mundi transire deliciis. Qui in mundo consolantur, diuina consolatione indigni reputantur, qui autem pro nomine Christi patiuntur contumeliam, diuinam intra semetipsos sentiunt consolationem: qui Christo participant passionibus, ei etiam participant consolationibus. Nemo potest in vtroque sæculo gaudere: sed ei vnum necesse est perdere, qui alterum voluerit inuenire, alioqui enim diuersa non essent præmia castitatis & luxuriæ, ieiunii & gulæ, humilitatis & superbiæ. Diues ille purpuratus pinguis & crassus recepit bona in vita sua, Lazarus verò mala, sed diuersa post mortem tenent loca: deliciae miseris, & miseræ commutatae sunt deliciis: in tuo

Via vitæ
arctæ.

Per multas
tribulationes
oportet
nos intrare
in regnum
Dei.

Actuum 14.
Nemo potest
de deliciis
mundi transire
ad delicias
cæli.

Diuitis in-
teritus.
Luc. 16.

arbitrio est vel Lazarum sequi, vel diuitem.

Corporis
voluptas
nihil con-
fert lan-
guenti ani-
mæ.

Verùm si vniuersum orbem lucratus fueris, & omnigenis voluptatibus animum expleueris, in morte quid plus habebis? Si seruos tuos magnificis dapibus viuere videas in extremis constitutus malis, ex eorum dominio quid lucraris? an forte, quia eorum Dominus es, lucrari te quidquam dices? nequaquam. Idergo ipsum ad tuam transfer animam. Si corpus pinguescit atque florescit, anima tabescente, hæc rerum copia quid pertinet ad te? sicut nec serui voluptas Domino mœrenti, nec vestis magnificentia corporis confert imbecillitati: ita dum corpore deliciaris, & magna rerum affluentia ditaris: & anima tua esuriat, eamque æterna damnatio maneat, nihil ei prodest hæc rerum copia. Quid dabis in commutationem pro anima tua? num aliam habes animam, quam des pro ea? Si totius mundi rex & Dominus esses, & ipsum pro anima tua offerres, ne sic quidem de æterna damnatione eam redimere posses. Quid igitur proderit, si mundum vniuersum lucreris, animæ verò tuæ detrimentum patiaris? quid etiam proderit paucis diebus super terram regnasse, & æternum cælorum regnum amisisse? Christus pro anima tua pretiosissimum suum sanguinem fudit, quem pro tota mundi machina fundere noluit: maximum est ergo pretium animæ tuæ, quæ redimi non potuit nisi Christi sanguine: & tu eam pro vna breuissima voluptate perdis, & profundis, & tantillam voluptatem tot tantisque cruciatibus mercaris? Bre-

Matth. 16.
Anima val-
de est pre-
tiosa.

Nihil est
pretiosius
anima.

uita.

uitatis ad æternitatem, finiti ad infinitum, quæ possit esse iusta comparatio?

Itaque frater charissime, satius multò est, ut vita tua ad tempus amarescat in pœnitentia, ne æternam amaritudinem sentiat in vindicta: Per fletus quidem ad gaudia peruenies, Veritate pollicente, quæ ait: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Ad fletum verò per gaudia deuenies, hac eadem veritate attestante: Væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis. Qui peregrinus non gemit, cuius non gaudebit, quia patriæ desiderium non est in illo: quamuis corpus tuum in mundo teneatur, tamen cor tuum in cælum præmittatur. Aliud autem est migrare corpore, aliud migrare corde: is migrat corpore, qui motu corporis mutat locum: is migrat corde, qui motu cordis mutat affectum.

Per pœnitentiam amaritudinem ad cælum peruenitur gaudia, Matth. 5. Extremum gaudii luctus occipat. Luc. 6.

*PRIMÆ PARTIS
CONCLUSIO.*

OB hæc & multa alia quæ in hanc sententiam dici poterant, planè vides frater charissime, quam instabilis & cauduca sit vitæ tuæ conditio, ut ne de temporis quidem securus sis momento, quod cum ita sit, periculosum tibi est in eo statu viuere, in quo de hac vita nolles decedere, cum de momento in momentum hoc possit accidere. Dum sanus es, sana tibi est pœnitentia: dum infirmus, infirma: dum fueris mortuus, tibi erit mortua. Tempus vitæ breue est: quantumque id bene

Pœnitentia in vita tantum salutaris.

Tempus vitæ humanæ breuissimum est, ergo dum tempus ha-

hemus, ope-
remur bo-
num ad
omnes.
Eccles. 12.
Eccles. 5.
1. Theff. 5.
Plal. 7.

Luca 3.
Valerius.
Lento enim
gradu ad
vindictam
sui diuina
procedit ira,
& tardita-
tem sup-
plicii gra-
uitate pen-
sat.

Notandum.
Deus gra-
uiter punit
expectatum,
nec pœni-
rentem.

Augustinus.
Nolite ne-
gligere,
quod vos
pius Domi-
nus pec-
cantes susti-
net, quia
quanto diu-
rius expe-
ctat, vt e-
menderis,
tanto gra-
uius iudica-
bit, si negle-
xeritis. Lon-
ga vita non
pœnitenti
est causa
maioris da-
mnationis.

beatęque transegeris, & asperam egeris pœni-
tentiam, adhuc tamen in articulo tuę mortis,
velles egisse maiorem. Memento igitur Crea-
toris tui in diebus iuventutis tuę, neque tar-
des conuerti ad Dominum, neque id dif-
feras in diem crastinum: dies enim Domini,
sicut fur in nocte, ita veniet, qua hora non pu-
tabis. Nisi citò conuersus fueris, Dominus in-
te gladium vibrabit sui furoris: tendet arcum
suum, & parabit illum, à cuius ventura ira vt
possis fugere, dignos fac fructus pœnitentię:
dum patiens & longanimis Dominus iram
suam continet, dum adhuc ferire differt: dum
te peccantem considerat, & tamen ad conuer-
sionem adhuc expectat: dum te in iniquitate
tolerat, vt te ab ea compescat.

Sed qui diutius toleraris, nec tamen ab
iniquitate tua compesceris: vnde à morte eripi
debueras, inde mortis vinculis te fortiùs allig-
gas, & quia accepta pœnitentię tempora di-
uertis ad culpam, tandem districtus iudex im-
pensa misericordię argumenta tibi conuertet
ad pœnam: tantò enim districtior ad iudicium
veniet, quantò tibi ante iudicium maiorem pa-
tientiam exhibet: quę nunc tolerat cum man-
suetudine, in iudicio exiget cum districtione.
Caue igitur indulta pœnitentię tempora par-
uipendas, caue ne salutis tuę curam negligas:
ne iudicis clementia & prorogata pietatis tem-
pora, tibi in maioris damnationis conuertantur
augmenta, ne ipsa vitę longinquitas, quam ac-
cepisti per Dei misericordiam, ad maledictio-
nis tibi crescat augmentationem. Ecce nunc

tem-

tempus reconciliationis & pœnitentiæ, non autem voluptatis & ineptæ lætitiæ: postea erit tempus retributionis & mercedis recipiendæ. Ecce, nunc tempus acceptabile, ecce, nunc dies salutis & diuinæ misericordiæ: postea erit tempus rigoris & districtæ iustitiæ. Tibi verò trans-eunt hi dies salutis, & non recogitas? tempore nil est pretiosus, & eo nil habes vilius? Solent mercenarii diligentius in fine laborare, quando recipiendæ mercedis vident tempus appropinquare: sic & tu quodcunque potest facere manus tua, instanter operare. Esto semper paratus, quia qua hora non putabis, si-lius hominis veniet, vt secundum opera tua te iudicet, grandis non restat tibi via, seu vigiles, seu dormias, seu quidquam aliud facias, incessanter magis magisque morti appropinquas, cui vicinior es quàm putas. Tu igitur si sapiens, tota vita tua mori discas, omni hora paratus, quasi eadem sine dubio esses moriturus: semper cogitabis te moriturum, quem scis necessariò moriturum: quantumcunque vixeris, tandem morieris. Quod si ita est, non est tibi valde curandum, quid accidat, vt moriaris, sed moriendo, quò ire cogaris: mortem enim nihil aliud facit aut bonam aut malam, nisi quod sequitur mortem: mors peccatorum pessima. Sanctorum verò in conspectu Domini mors est pretiosa: quam nobis præstare dignetur IESVS CHRISTVS Dominus & Deus noster.

Amen.

PRIMÆ PARTIS FINIS.

C 5

IN-

Nunc tempus pœnitentiæ, postea tempus retributionis & mercedis.

Tempus pœnitentiæ frustra non terendum. Similitudo.

Eccles 9.
Luca 12.
Quidquid agimus morti semper appropinquamus.

Moriendum est.

Psal. 35.

Psal. 115.